

1b. Doe opdracht- Maak je eigen geuzenpenning

Instructie:

De bedoeling van deze opdracht is dat de kinderen zelf een geuzenpenning gaan maken met daarop dingen die voor hen belangrijk zijn. De vorm waarin deze opdracht uitgevoerd kan worden is aan de docent zelf.

Enkele suggesties:

- Knippen en plakken
- Tekenen
- Kleien
- Gips

Aanwezig in deze handleiding:

- Pagina 3: Informatieblad "Maak je eigen geuzenpenning" om te printen en uit te delen aan de leerlingen.

De tekst op het blad gaat uitsluitend over de geuzenpenning, in de tekst hieronder wordt iets meer verteld over de geuzen zelf. Het is handig de onderstaande informatie klassikaal of per groep met de leerlingen te bespreken.

Informatie voor de leerkracht

De Geuzen

De vloot van de watergeuzen bestond uit zeelui die werkloos waren, avonturiers, en zelfs criminelen. Maar er zaten ook mensen bij de geuzen die weggestuurd waren vanwege hun geloof, of edelen die al hun geld kwijt waren geraakt en nu arm waren.

De naam "geuzen" komt dan ook van het Franse woord: "les geux", wat "de bedelaars" betekent. Origineel komt de naam van een uitspraak uit 1566 van graaf Karel van Berlaymont. Hij zei: "*Ce ne sont que des geux*", wat in het Nederlands "*Het zijn slechts bedelaars*" betekent. Graaf Karel zei dit tegen Margaretha van Parma (de voorgangster van Alva en halfzus van koning Filips II) om haar gerust te stellen. Zij was landvoogdes van de Nederlanden voor koning Filips II. Margaretha had zojuist het Smeekschrift van de edelen ontvangen.

Daarin vroegen de edelen haar om haar broer, de Spaanse koning, te vragen de plakkaten (aktes waarin regeringsvoorschriften stonden om de Reformatie te bestrijden en de ketters te vervolgen) te verzachten. Maar koning Filips II wilde daar geen gehoor aan geven. Hij stuurde de koning Alva in haar plaats naar de Nederlanden om orde op zaken te stellen. Hierop vertrok Margaretha naar Italië.

De geuzenpenning

Op de afbeelding op de vorige pagina is een geuzenpenning te zien. Deze werden door de geuzen gedragen op de kleding of om de nek om te laten zien dat ze de opstand (tegen vervolging, belasting en het centralistische gezag) steunden. De penning die hier afgebeeld staat is slechts één van de soorten geuzenpenningen, er zijn er meerdere met elk andere leuzen en inscripties. Zo is er nog een penning bekend met daarop De Halve Maan uit 1547.

Op de penning van het plaatje zie je aan de ene kant het portret van Filips II, de katholieke Spaanse koning van de Nederlanden waar de Geuzen tegen vochten. Er staat een Franse tekst omheen "'En tout fideles au roy, jusques a porter la besace'". Vrij vertaald naar het Nederlands betekent dat 'in alles trouw aan de koning, tot aan het dragen van de bedelnap'. Op de andere zijde van de penning staan 2 handen die elkaar schudden: dit staat voor een verbond. Ook staat er een bedelnap op afgebeeld. De bedelnap werd vaak afgebeeld omdat de geuzen omschreven werden als bedelaars (zie bovenstaande tekst). De figuurtjes die aan de penning hangen zijn 2 kalebasflesjes (aan de zijanten). Deze werden vroeger door bedelaars gedragen. Het onderste figuurtje is wederom een bedelnap.

Colofon

De Tachtigjarige Oorlog. Historisch Museum Den Briel
Markt 1
3231 AH Brielle
Tel. 0181- 475 475
www.historischmuseumdenbriel.nl

Tekst en samenstelling:
Chloé Pothof december 2006
De Tachtigjarige Oorlog. Historisch
Museum Den Briel ©

De Geuzenpenning

Wat is een geuzenpenning

Op het plaatje hierboven zie je een geuzenpenning. Dat is een soort muntje dat de Geuzen op hun kleding of om hun nek droegen om te laten zien dat ze bij de Geuzen hoorden. Er stonden vaak symbolen op die laten zien hoe de Geuzen dachten. Er zijn nog veel meer soorten geuzenpenningen, maar als voorbeeld nemen we even de penning van het plaatje.

Wat staat er op een geuzenpenning

Op deze penning zie je aan de ene kant het portret van Filips II, de katholieke Spaanse koning van de Nederlanden waar de Geuzen tegen vochten. Er staat een Franse tekst omheen "En tout fideles au roy, jusques a porter la besace". Dat betekent 'in alles trouw aan de koning, tot aan het dragen van de bedelnap', waarmee bedoeld werd dat diegene alles zou doen voor de koning.

Op de andere kant zie je 2 handen die elkaar schudden en een 'bedelnap' of 'bedeltas'. De Spaanse adel vond de geuzen 'bedelaars', daarom droegen de geuzen als spot vaak een bedelnap of bedeltas aan hun riem, net zoals echte bedelaars dat toen droegen. Het figuurtje dat onder de penning hangt is ook een bedelnap. De figuurtjes aan de zijkanten zijn kalebasflesjes. Vroeger liepen veel bedelaars met zo'n flesje. Op de penning zelf zie je handen die elkaar schudden. Dat is een symbool voor het trouw zijn aan de koning.

Maak je eigen geuzenpenning

Hoe zou jij een geuzenpenning maken? Ontwerp zelf een geuzenpenning waarop staat wat jij mooi en belangrijk vind.